

Kiuruveden kaupunki
Maapoliittisen ohjelman 2018-2021

LIITEAINEISTO
Yleistietoa Kiuruvedestä

YLEISTIETOA KIURUVEDESTÄ

1. YHDYSKUNTARAKENNE	3
2. VÄESTÖ	3
3. ELINKEINOT JA TYÖVOIMA	4
4. RAKENTAMINEN JA RAKENNUSKANTA	5
5. KAAVOITUSTILANNE	6
Maakuntakaavoitus	6
Yleiskaavoitus	6
Asemakaavoitus	8
6. RAKENTAMISEN OHJAUS HAJA-ALUEELLA	9
Rakennusjärjestys	9
Rakennuslupa	9
Poikkeaminen ja suunnittelutarveratkaisu	9
Muu ohjaus	10
7. MAANOMISTUS	10
Kaupungin maaomaisuus	10
Maan hankintahinta	12
Vuokratut alueet	13
Alueiden käyttöoikeudet	14
Maanhankintatarpeet	14
8. TONTTIRESERVI	15
Taajaman tontit	15
Haja-asutusalueen tontit	16
Tonttimarkkinointi	17
Tonttien ja maapohjan hinnat	16
Tonttien luovutusehdot	17
9. TIESTÖ JA RAUTATIE	17
10. KUNNALLISTEKNIikka, JÄTEHUOLTO JA TIETOLIIKENNEVERKOT	20
Vesihuolto	20
Viemärlaitos	21
Hulevesien hallinta	22
Jätevesien käsittely haja-asutusalueella	22
Jätehuolto	23
Tietoliikenneverkot	23

YLEISTIETOA KIURUVEDESTÄ

1. YHDYSKUNTARAKENNE

Kunnan pinta-ala	1 411,91 km²
- maata	1 328,12 km ²
- vettä	94,79 km ²
- rantaviivaa	945 km

Kiuruveden yhdyskuntarakenne on selkeä: kaupunkimainen keskustaajama sijaitsee kunnan keskellä ja kylät hajautuneina tasaisesti kunnan pohjois- ja eteläosiin.

Kunnan poikki kulkevat valtatie 27, joka välittää liikennettä valtateille 4 ja 5, sekä rautatie, joka yhdistää Savon ja Pohjanmaan radat. Seututiet välittävät liikennettä Pyhännälle, Vieremälle ja Pielavedelle. Kaupungin sisäistä liikennettä välittävät yhdystiet kaikkiin suuntiin.

2. VÄESTÖ

Väestöennuste

Vuosi	Asukkaita
2020	8 197
2025	7 851
2030	7 559
2035	7 303

(Tilastokeskus 2015)

Väestön ikärakenne

	0-14v.	15-64v.	65-v.
	%	%	%
Kiuruvesi	14.9	57.2	27.9
Ylä-Savo	15.0	58.7	26.2
Pohjois-Savo	15.3	61.8	23.2
Koko maa	16.2	62.9	20.9

(Tilastokeskus 2016)

Asukkaita on 8 285 (31.12.2017). Väestöstä noin puolet asuu taajamassa ja puolet haja-alueella. Väestön määrä on vähentynyt viimeisten 10 vuoden aikana 1195 henkeä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan väestön määrä tulee edelleen vähenemään.

Yli 65-vuotiaiden osuus asukkaista on 27,9 %, mikä on koko maahan verrattuna suuri ja kasvaa edelleen lähivuosina. Vuoteen 2030 mennessä vain yli 70-vuotiaiden ikäluokka kasvaa. Työikäisten osuus väestöstä pienenee. Väestöllinen huoltosuhde (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneet 100 työikäistä kohden) heikkenee 71:stä (v. 2014) 102:een v. 2030.

3. ELINKEINOT JA TYÖVOIMA

Elinkeinorakenne		Työpaikat
Alkutuotanto	25 %	681
Jalostus	14 %	381
Palvelut	59 %	1 607
Toimiala tuntematon	2 %	55
Yhteensä		2 724

(Tilastokeskus 2014)

Työvoiman osuus väestöstä on 3 519 henkeä, joista työllisiä 2 975 (Tilastokeskus 2016). Työttömiä oli 497 (14 %) heinäkuussa 2017.

Työpaikkoja on 2 632 (2015). Eniten työpaikkoja on maa- ja metsätaloudessa, 681. Terveys- ja sosiaalipalvelut työllistävät 555, tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen korjaus 226, teollisuus 186, koulutus 170, kuljetus ja varastointi 161 sekä rakentaminen 142. (Tilastokeskus 2014)

Kiuruvedeltä kävi v. 2014 työssä muissa kunnissa 723, joista lisäalassa 344, Vieremällä 140 ja Kuopiossa 58. Muista kunnista kävi Kiuruvedellä työssä 436. (Pohjois-Savon liitto) Työpaikkaomavaraisuus on 89,2 % (Tilastokeskus 2015).

Kiuruveden yritysrekisterissä on 743 aktiivista yritystä. Kunnassa on metalli-, puunjalostus- ja elektroniikkateollisuutta, alihankintayrittäjyyttä sekä monipuolinen palvelutuotanto. Suurimpia yrityksiä ovat KPA Unicon Oy (80 työntekijää) ja Fibox Tested Systems Oy (21). Elinkeinojen kehittämiskohteena ovat metsä- ja bioenergia. Vahvistamme asemaamme maidon ja lihan tuotannossa. Elintarvikkeiden jalostuksessa painopisteenä on lähiruoka.

Maatilat	444
- lypsykarjatalous	151
- nautakarjatalous	63
- sikatalous	7
- lammastalous ja vuohitalous	4
- hevostalous	18
- erikoistuotanto ja puutarhanviljely	6
- kasvinviljely	195
Peltoa (2016)	23 002 ha
- maatilaa kohti keskimäärin	51 ha
Maitoa	54.7 milj. l
- lypsylehmiä	6 300
Naudanlihaa	3.4 milj. kg
- nautoja	26 000
Sianlihaa	0.4 milj. kg
Maataloustulo (2015)	66.9 milj. €
- tuet	20.8 milj. €

(Tilastokeskus 2014/2016)

Maatalous kehittyy voimakkaasti. Aktiivisia maatiloja on 444, joista noin kolmasosa on lypsykarjataloja. Tilojen määrä vähenee, mutta viljelty peltoala tilaa kohti kasvaa. Tilat ovat edelleen pääosin perhevilmeliä, mutta yhtiöittäminen on käynnistynyt.

Kiuruvedellä tuotetaan pääasiassa maitoa ja naudanlihaa, mutta myös siementuotanto ja muu kasvinviljely on huomattavaa. Maidon ja lihan tuotanto ovat edelleen kasvussa. Luomutuotannon osuus tiloista ja pinta-alasta on noin 10 %. Tuotanto monipuolistuu jälleen EU:hun liittymisen jälkeisestä notkahduksesta. Perinteisen maanviljelyn ja karjanhoidon lisäksi on liitännäisiä, joista suurimpana urakointi.

Maatiloilla on metsiä yhteensä 108 000 ha. Maatilaa kohti metsää on keskimäärin 65 ha.

4. RAKENTAMINEN JA RAKENNUSKANTA

Asutokuntia	4 125
- asutokunnan keskikoko	2,0
Asunnot	4 740
- erillispientaloasunnot	2 812
- rivitaloasunnot	905
- kerrostaloasunnot	950
- muu	73
<i>(Tilastokeskus 2016)</i>	

Asuntorakentamisessa olivat vilkkaimpia vuosikymmeniä 1970- ja 1980-luvut, jolloin rakennettuja asuntoja on puolet kaikista asunnoista. Seuraavilla vuosikymmenillä asuntorakentaminen hidastui: 1990-luvulla rakennettuja asuntoja on 11 % ja 2000-luvulla 7 %. *(Tilastokeskus 2016)*

Rakennusluvut	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
kaikki luvat yhteensä	236	196	168	166	148	154	129	139	126
rakennusluvut	147	104	107	92	85	72	75	78	61
omakotitalojen luvat	16	10	7	11	8	2	4	5	0

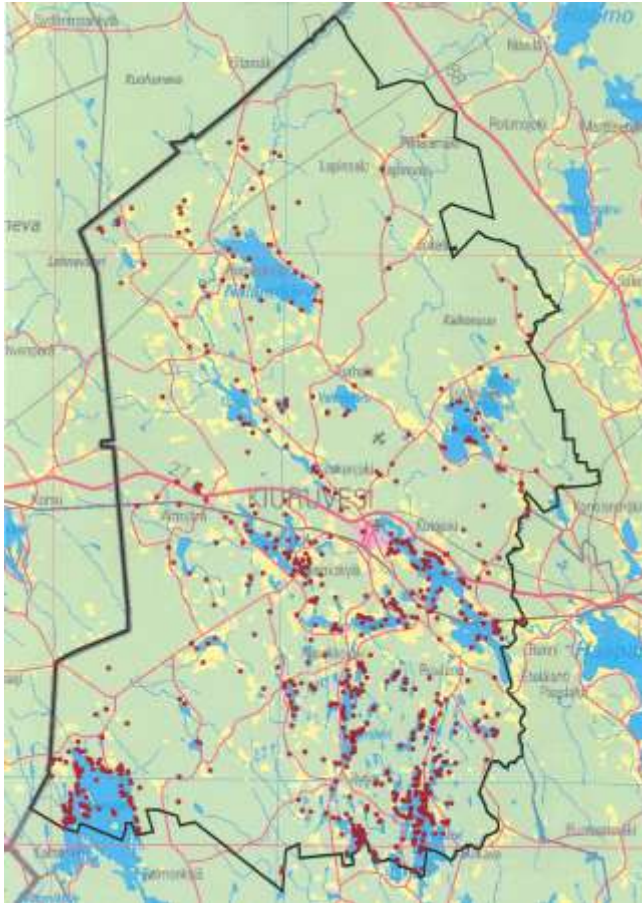
Rakentamiseen myönnettyjen lupien määrät ovat laskeneet 2010-luvulla. Kokonaislupamäärän lasku taittui hieman v. 2016, mutta jatkoi laskua v. 2017. Pientalorakentaminen on ollut viime vuosina vähäistä.

Taajama on pysynyt rakenteeltaan hallittuna valtatie ja järven rajoittamana. Taajaman laajeneminen hidastui 1980-luvun vilkkaiden rakentamisvuosien jälkeen. Kairikon asuntoalue kaavoitettiin 1990-luvun alussa ja Hyvölänsaari v. 2007. Kairikon tonteista kolmasosa on vielä rakentamatta kuten suurin osa Hyvölänsaaren tonteistakin. Pientalotonttien kysyntä taajamassa on ollut viime vuosina vähäistä, vaikka tonttitarjonta on monipuolinen ja runsas.

Rakentamisen hiipuminen viivästyttää taajaman asuntoalueiden toteuttamista ja alueet ovat pitkään keskeneräisiä. Vanhojen asuntoalueiden ja keskustan täydennysrakentaminen olisi kaupungille edullisinta ja niiden vetovoimaisuutta kohentaisi mm. asuntokatujen päällystäminen. Keskustan ja yleisten alueiden ympäristöä on parannettu viime vuosikymmeninä rakentamalla ja kunnostamalla pääkatuja, toria, venesatamaa ja Virranniemen virkistysaluetta.

Kiinteistö oy Kiuruveden Kiurunkulmalla on 643 vuokra-asuntoa, minkä lisäksi se isännöi Kiuruveden Rinnekotiyhdistys ry:n 118 vanhusten asuntoa ja As Oy Kiuruveden Ruodun 10 vuokra-asuntoa. Eniten kysyntää on yksiöistä ja pienistä kaksioista. Uudisrakentamiskohteita ei ole tällä hetkellä suunnitteilla. Vuokrakohteissa korjataan huoneistoja asukkaan vaihtuessa sekä suoritetaan julkisivu- ja piharemontteja. Asuinalueiden viihtyvyyttä pyritään parantamaan.

Kesämökkejä on 1 150. Pääosa kesämökeistä sijoittuu kunnan eteläosaan vesistöjen ranta-alueille. Kesämökkejä valmistui 1980-luvulla keskimäärin 40 vuodessa, mutta rakentaminen väheni 1990-luvulla keskimäärin 16:een ja 2000-luvulla 8:aan vuodessa. Kesämökkirakentamisen hidastuminen on ollut samansuuntaista koko maassa.

Kesämökki	1 150 kpl
Rantaviivaa	945 km
Mökkejä	0.8 / rantaviivakm

(Tilastokeskus 2016)

Lomarakennusten sijainti v. 2007.

5. KAAVOITUSTILANNE

Maakuntakaavoitus

Maakuntakaava on useaa kuntaa koskeva yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jossa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja maakunnan kehittämisen kannalta tarpeelliset alueet. Se välittää valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kuntakaavoitukseen ja ohjaa kuntakaavoitusta. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa kunnan yleiskaavaa ja asemakaavaa. Maakuntakaavan toteuttamista on pyrittävä edistämään ja katsottava, että suunniteltu toimenpide ei vaikeuta kaavan toteuttamista.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2030 tuli voimaan v. 2014. Maakuntakaavassa linjataan taajama-alueen rajausta, kyläverkkoa ja sen kehittämistä, liikennetkaisuja, luonnon ja kulttuuriympäristöarvojen säilyttämistä, luonnonvaroja ja yhdyskuntateknistä huoltoa. Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava 2030 tuli voimaan v. 2016. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 laadinnan 1. vaihe käynnistettiin v. 2017. Tarkistamisen tavoitteena on saada aikaan voimassa olevista maakuntakaavoista yksi kokonaisuus ja yleispiirteistä maakuntakaavaa. 1. vaihe valmistuu vuoden 2018 loppuun mennessä.

Yleiskaavoitus

Yleiskaava ohjaa yleispiirteisesti yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä ja sovittaa yhteen erilaisia toimintoja. Yleiskaava voi olla asemakaavoitusta ohjaava yleiskaava tai rakentamista ja maankäyttöä ohjaava yleiskaava, jonka perusteella voidaan myöntää rakennuslupia (rantaosayleiskaava, kyläalueen yleiskaava).

Rantojen yleiskaavoitus käynnistettiin v. 1999. Yleiskaavoilla pyritään ohjaamaan rakentamista rannoille kestävästi ja suunnitelmallisesti, turvaamaan alueiden luonto- ja maisema-arvoja ja takaamaan maanomistajien tasapuolinen kohtelu rakennusoikeuden jakamisessa. Rantaosayleiskaavat selkeyttävät rantarakentamista ja lupamenettelyä.

Rantaosayleiskaavat

- rantaviivaa yhteensä	945 km
- kaavoitettua rantaviivaa	375 km
- rantarakennuspaikkoja yht.	1 087 kpl
- uusia rantarakennuspaikkoja	326 kpl
- vireillä kaavoja	69 km

Rantakylän osayleiskaava 500 ha

Taajaman osayleiskaava 895 ha

Yleiskaava- ja rantaosayleiskaava-alueet.

Rantaosayleiskaavoja on voimassa Kiurujärvellä, Koskenjoella, Niemisjärvellä, Koivujärvellä, Sulkavanjärvellä ja Ryttylällä. Kalliojärven-Hautajärven-Toiviaisjärven alueen rantaosayleiskaava on vireillä. Kunnan pohjoisosan suuret järvet, Näläntöjärvi, Osmankijärvi ja Luupuvesi, ovat vielä kaavoittamatta. Pohjoisosan järville ei ole rakentamispainetta.

Rantakylän alueen osayleiskaava tuli voimaan v. 2013. Kaavalla ohjataan taajaman lähialueen maankäytön kehittämistä. Kaavassa on esitetty ratkaisuja liikenneturvallisuuden parantamiseen, osoitettu alueen täydennysrakentamismahdollisuudet kylämäisille alueille Savirantaan, Välimaantielle ja Kotajoentielle ja esitetty ratkaisut ranta-alueiden virkistyskäyttöön ja Hingunniemen ja taajaman välisiin yhteystarpeisiin.

Maakuntakaavassa Haapakumpu, Koskenjoki, Niemiskylä ja Hautakylä on merkitty at-1-kyliksi, joilla haja-asutusluonteista täydennysrakentamista tulisi ohjata yleiskaavoituksella. Koskenjoen ja Haapakummun alueille on syntynyt viime vuosikymmeninä rakentamista paikoin siinä määrin, että alueita on käsitelty suunnittelutarvealueina.

Taajaman osayleiskaava valmistui v. 2005 ja siinä on osoitettu taajaman kehityssuunnat vuoteen 2015. Kaavan tavoitteina ovat rakennetun ympäristön ja siihen liittyvien viheralueiden parantaminen, teollisuusalueiden kehittäminen ja vetovoimaisten asuinalueiden muodostaminen. Kaavassa on esitetty elinkeinojen laajenemissuunnat ja pientaloasumisen uudet ja täydennysrakentamisaalueet. Asumisen laajenemisaalueita on asemakaavoitettu Kukkomaella ja Hyvölänlahdessa ja teollisuusalueiden laajenemiskohteita Sermetin ja Savikon alueilla. Kaavan päivitys on käynnistetty v. 2017.

Asemakaavoitus

Asemakaava ohjaa yksityiskohtaisesti rakentamista. Taajaman asemakaava-alue on laajuudeltaan 584 ha.

Asemakaavaa on laajennettu 2000-luvulla uusille pientaloalueille Kukkomäellä ja Hyvönlahdessa. Pientaloaluevaraukset riittävät nykyisellä rakentamisvauhdilla pitkälle tulevaisuuteen. Rivitalotonttitarjontaa on mahdollista lisätä Yhtylän ja Kallion alueilla.

Elinkeinoilla ja palveluilla on laajenemismahdollisuuksia keskustassa ja niille on kaavoitettu uusia tontteja Sermetin, Savikon ja Sahan teollisuusalueille. Lähivuosina ei ole teollisuusalueiden laajentamistarvetta.

Rakentamistapaohjeita on laadittu asemakaavan tueksi ohjaamaan rakentamista kulttuurihistoriallisesti merkittävässä ympäristöissä.

Asemakaavan saneeraus käynnistettiin taajaman osayleiskaavan valmistuttua. Asemakaavaa on saneerattu ja laajennettu vuodesta 2005 lähtien yli 40 % asemakaava-alueesta ja laajennettu Kukkomäelle ja Hyvönlahden sekä Sermetin ja Savikon teollisuusalueille. Asemakaavan päivitys on vireillä Kallion alueella.

Asemakaavan ikä.

Asemakaavan ajanmukaisuutta on seurattava ja ryhdyttävä tarvittaessa uudistamaan vanhentuneita asemakaavoja. Jos asemakaava on ollut voimassa yli 13 vuotta ja on merkittävältä osaltaan edelleen toteuttamatta, rakennuslupaa ei saa myöntää sellaisen uuden rakennuksen rakentamiseen, jolla on ympäristökuvan kannalta olennaista merkitystä.

Taajaman eteläpuolelle on syntynyt asutustihentymiä Vehkatielle ja Kissakorven alueelle, joiden täydennysrakentaminen vaatisi asemakaavatasoista tarkastelua. Rantakylän osayleiskaavassa Kettupetäikön alue on merkitty asemakaavoitettavaksi alueeksi. Asemakaavoitus voi käynnistyä maanomistajien aloitteesta.

Ranta-asetakaavoja on Kiuruvedellä yksi, Koivujärvellä Kymi Kymmenen vuonna 1985 laatima Ristolán ranta-asetakaava. Kaavassa on 42 lomarakennuspaikkaa, joista 4 saaritonttia on rakentamatta.

6. RAKENTAMISEN OHJAUS HAJA-ALUEELLA

Haja-asutusalueella, missä ei ole oikeusvaikutteista kaavaa, rakentamista ohjataan lupamenettelyn kautta, rakennusjärjestyksen määräyksillä sekä poikkeamispäätösten ja suunnittelutarveratkaisujen kautta. Kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä annetaan ohjeita mm. jätevesien käsittelystä.

Rakennusjärjestys

Rakennusjärjestyksessä annetaan paikallisista oloista johtuvia määräyksiä, joilla rakentamista ohjataan suunnitelmallisuuteen, kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamiseen sekä hyvän elinympäristön toteuttamiseen. Rakennusjärjestyksen määräyksiä noudatetaan, ellei oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa tai asemakaavassa ole toisin määrätty. Rakennusjärjestyksessä annetaan määräyksiä mm. rakennuspaikan koosta, etäisyydestä teistä, rakennuksen sopeutumisesta ympäristöön ja rakennuspaikan rakennusoikeudesta.

Kiuruveden rakennusjärjestys uusittiin v. 2012 yhteistyössä Ylä-Savon kuntien kanssa. Rakennusjärjestys on samansisältöinen viidessä kunnassa. Rakennusjärjestyksen päivittäminen on käynnistetty.

Rakennuslupa

Rakennuksen rakentamiseen on haettava rakennuslupa. Rakennusjärjestyksessä määrätään missä tilanteissa haetaan toimenpidelupa, purkamislupa tai käytetään ilmoitusmenettelyä. Lupakäsittelyssä tutkitaan, täyttyvätkö rakennusluvan myöntämisen edellytykset, mm. rakennuspaikkaa koskevat vaatimukset, rakentamiselle asetetut vaatimukset (rakenteiden lujuus, paloturvallisuus, terveellisyys, energiatehokkuus) ja että suunnittelijat ja vastaava työnjohtaja täyttävät kelpoisuusvaatimukset. Teiden rakentaminen tai vedensaannin tai viemäroinnin järjestäminen ei saa aiheuttaa kunnalle erityisiä kustannuksia.

Lupakäsittelyssä selvitetään hankkeen kaavanmukaisuus. Myös maakuntakaavassa saattaa olla rakennuslupaan vaikuttavia varauksia.

Lupamäärät ovat pienentyneet 2010-luvulla. Kokonaislupamäärä on 130-140 luvan tasolla vuodessa.

Poikkeaminen ja suunnittelutarveratkaisu

Poikkeamistoimivalta siirtyi kokonaan kunnille v. 2016. Kunta myöntää kaikki poikkeamiset, mm. poikkeamisen uuden rakennuksen rakentamiseen ranta-alueella, jolla ei ole oikeusvaikutteista kaavaa, poikkeamisen asemakaavasta, rakennusjärjestyksen määräyksestä tai muuta toimenpidettä koskevasta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai rajoituksesta. ELY-keskukselta pyydetään lausunto, mikäli poikkeaminen koskee sen toimialaa.

Poikkeamisen edellytykset on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa. Vaikka edellytykset täyttyvät, voi kunta käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa eikä poikkeamiseen ole automaattisesti suostuttava.

Poikkeamisista päättää rakennusvalvontajaosto. Kaavoittaja antaa poikkeamishakemuksista lausuntonsa. Poikkeamisten määrä on ollut viime vuosina pieni, 2-3 vuosittain.

Suunnittelutarveratkaisua käytetään alueilla, joiden käyttöön liittyvien tarpeiden tyydyttämiseksi on ryhdyttävä erityisiin toimenpiteisiin kuten teiden, vesijohdon tai viemärin rakentamiseen tai vapaa-alueiden järjestämiseen. Tarkoituksena on estää yksittäisten rakennushankkeiden toteuttaminen niin, että alueelle ei jäisi jatkossa suunnitteluvaihtoehtoja. Suunnitteleman hanke voi aiheuttaa taloudellisesti, yhdyskuntarakenteellisesti tai ympäristöllisesti haitallista kehitystä tai aiheuttaa haittaa kaavoitukselle tai muulle alueiden käytön järjestämiselle.

Kiuruveden rakennusjärjestykseen ei ole määritelty suunnittelutarvealueita. Niitä ovat kuitenkin lain pohjalta esim. taajaman lievealueet, joille taajaman lähisijainnin vuoksi saattaa olla rakentamispainetta. Suunnittelutarveratkaisuja on tehty asutustihentymien alueilla, esim. Koskenjoen ja Haapakummun alueilla ja taajaman eteläpuolisilla lievealueilla. Suunnittelutarveratkaisun tekee rakennusvalvontajaosto, ja kaavoittaja antaa asiasta lausunnon.

Muu ohjaus

Ympäristönsuojelumääräyksillä täydennetään ympäristönsuojelua koskevaa lainsäädäntöä siten, että kunnan ympäristön erityispiirteet ja paikalliset olosuhteet voidaan ottaa huomioon. Ympäristönsuojelumääräykset on annettu ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

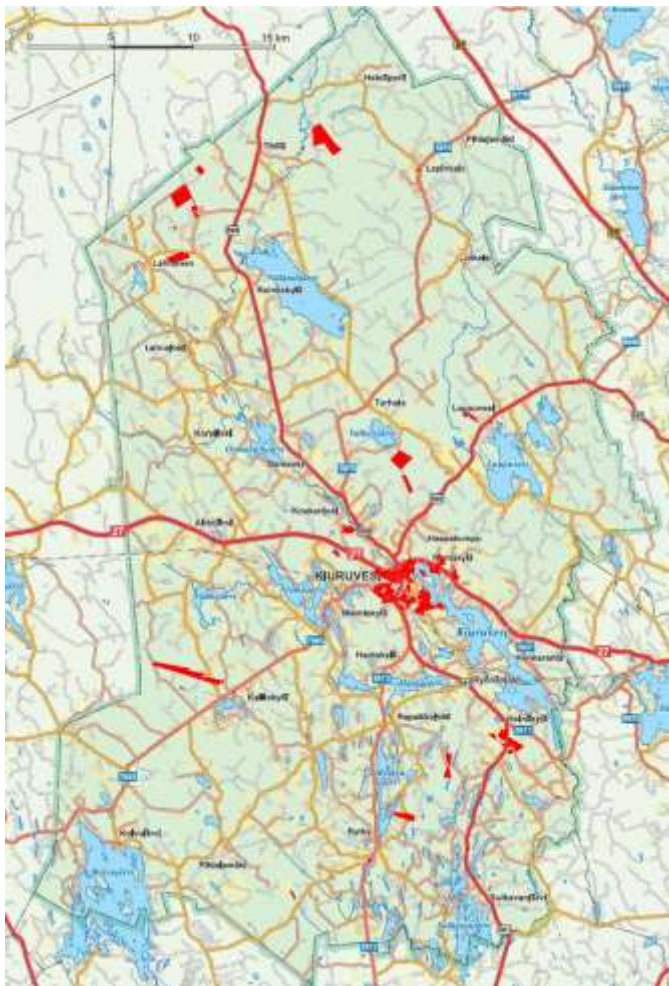
Kiuruveden ympäristönsuojelumääräykset tulivat voimaan vuonna 2012. Määräyksissä on otettu huomioon ympäristönsuojelullisesti erityishuomiota vaativat alueet, joille annetaan yleismääräystä ankarampia määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi. Näitä alueita ovat esimerkiksi I- ja II- luokan pohjavesialueet sekä talousveden hankinnan kannalta tärkeät vedenottamot ja talousvesikaivot.

Ranta-alueille on asetettu erityisiä määräyksiä, jotka koskevat mm. jätevesien käsittelyä, lannoitusta sekä moottoriajoneuvojen, koneiden, laitteiden ja mattojen pesua. Taajaan rakennetuilla alueilla ympäristönsuojelumääräyksillä ohjataan esimerkiksi jätevesien käsittelyä, ilman epäpuhtauksia aiheuttavia toimintoja sekä melua aiheuttavia toimintoja.

7. MAANOMISTUS

Kaupungin maaomaisuus

Kaupungin maaomaisuus on kokonaisuudessaan 1158 ha (2017), joka muodostuu 88 tilasta. Asemakaava-alueen ulkopuolella kaupunki omistaa maata 926 ha ja asemakaava-alueella 232 ha. Haja-asutusalueella on 46 tilaa, asemakaava-alueella 33, osittain asemakaava-alueella 8 ja Vieremän puolella 1. Suurimmat tilat ovat Penttilä (141 ha) Tihilässä, Salola (126 ha) Kalliokylässä ja Lintusuo (100 ha) Lahnasilla. Vieremän puolella kaupunki omistaa 1 ha:n tilan Salahmin vedenottamolla.

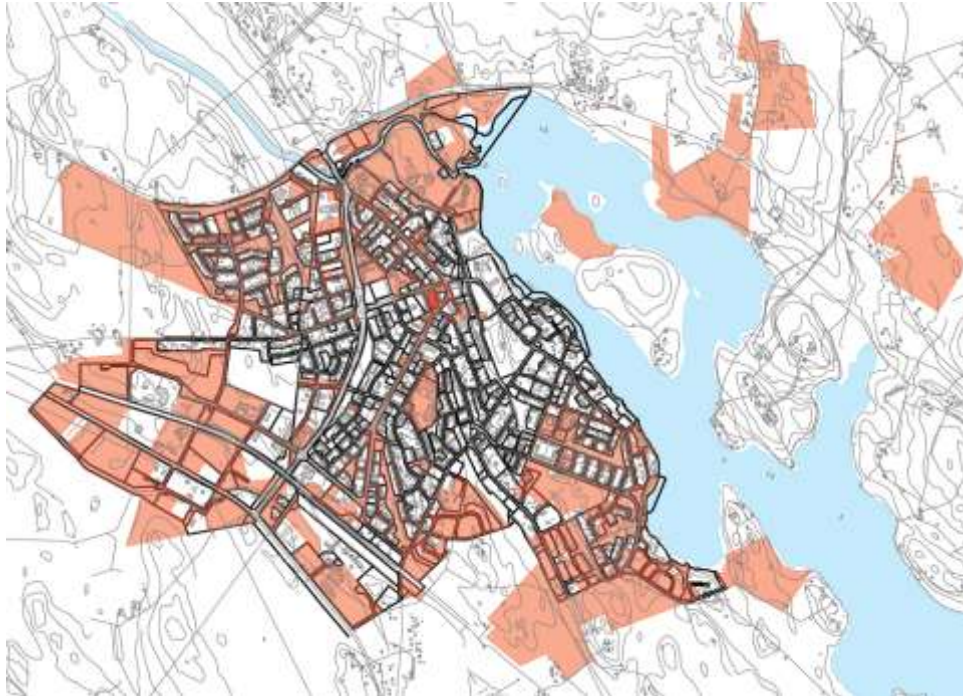
Maaomaisuus

Yhteensä	1 158	ha
- asemakaava-alueella	232	ha
- haja-asutusalueella	926	ha

Metsätilat

- metsäsuunnitelmassa 20 tilaa	878	ha
- metsämaaksi luokiteltua	749	ha
- maakuntakaavavarauksia	9	tilaa
- yleiskaavavarauksia	7	tilaa
- erityisiä luontoarvoja	10	tilaa
- luonto- ja kuntopolkuja	6	tilaa

Kaupungin omistamat maat

Kaupungin omistamat maat taajamassa ja lähialueilla.

Asemakaava-alueella kaupunki omistaa maata 232 ha, joka muodostuu 41 tilasta. Alueet ovat tonttimaita, puistoalueita, katualueita ja yleisiä alueita. Taajaman osayleiskaavan mukaisilla kasvu-suunnilla, joita ei ole vielä asemakaavoitettu, kaupunki omistaa raakamaata mm. Yhtylässä, Kukkomäellä ja Hyvölänniemessä. Kaupunki omistaa maata myös Rantakylän osayleiskaavassa asumiseen varatuilla alueilla.

Kiuruveden Metsänhoitoyhdistys on laatinut kaupungin omistamille metsätiloille metsäsuunnitelman vuosille 2006-2015. Suunnitelmaa pitää ajan tasalla Mhy Savotta.

Metsäsuunnitelmassa on 20 tilaa yhteispinta-alaltaan 878 ha. Tästä metsämaaksi luokiteltua on 749 ha. Kaksi tiloista on asemakaava-alueella. Maakuntakaavassa on varauksia 9 tilan ja yleiskaavoissa 7 tilan kohdalla. Erityisiä luontoarvoja löytyy 10 tilan sekä luonto- ja kuntopolkuja 6 tilan alueelta. Erilaisten kaava-, luonto- ja muiden käyttörajoitteiden piirissä on arviolta puolet metsätilojen pinta-alasta.

Suunnitelmaa on tarpeen käydä läpi, ajantasaistaa perustiedot ja erotella paremmin erityisalueet ja taajamametsät.

Osalla metsätiloista käytön päätavoitteen tulisi painottua muuhun kuin puuntuotantoon. Tilat ovat virkistyskäytössä tai niillä on luontoarvoja, mikä on otettava huomioon metsän käsittelyssä. Joillakin tiloilla, mm. Puttousmäen, Koivulehdon ja Huvikallion tiloilla, luontoarvot ovat huomattavia. Tiloille tulisi laatia luontoinventointi ja harkita rauhoittamista esim. Metso-kohteina. Kaupunki on päättänyt v. 2018 luovuttaa Koivulehdon tilasta 2.7 ha alueen Paljakanvuoren luonnonsuojelualueeksi. Myös taajaman osayleiskaava-alueilla, jotka on varattu rakentamiseen tai virkistykseen, on puuston hyödyntäminen rajoitettua. Näitä tiloja on yhteensä noin 200 ha.

Virkistyskäytössä olevia tiloja:

- Koivulehto (13:38): Paljakan luontopolku laavuineen, 15 ha
- Huvikallio (7:30): Huvikallion luontopolku laavuineen, Rytynjärven rannassa, 35 ha, josta noin puolet virkistyskäytössä
- Hovinlenkki (1:370): ulkoilureitti ja moottorikelkkareitti, 28 ha
- Palosrinne (1:424) ja Syrjälä (9:29): Palosmäen ulkoilureitti, 28 ha

Tiloja, joilla on erityisiä luontoarvoja:

- Puttousmäki (8:18) ja Koivulehto (13:38): maisemallisesti, biologisesti ja geologisesti merkittävä, valtakunnallisesti arvokas kallioalue, jolla maakuntakaavamääräyksen mukaan on otettava huomioon alueeseen liittyvät ympäristöarvot ja ulkoilunäkökohdat, 18,5 ja 15 ha.
- Lintusuo (6:9): ojittamaton suo, 10 ha
- Penttilä (2:16): avosuo 15 ha, Kukkopuron varsi 10 ha ja Rikkajokivarsi 1 ha

Tiloja, joilla on kaavavarauksia:

- Hovinlenkki (1:370): taajaman osayleiskaavassa retkeily- ja ulkoilualueutta (VR), 28 ha
- Kairikko (61:103): osittain asemakaava-alueutta, osittain taajaman osayleiskaavassa laajenemisalueutta, josta osa on varattu asumiseen (AP) ja retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR), osa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M) ja maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi (MA), 55 ha
- Saviranta (31:35): Rantakylän osayleiskaavassa varauksia tonttialueiksi (AO), maa- ja metsätalousalueeksi (M), matkailu- ja/tai maatilapalvelujen alueeksi ja leirintäalueeksi (RM, RL) sekä uimaranta- ja venevalkama-alueeksi (VV, LV), 33 ha
- Virranniemi (14:310): osa tilasta (noin 4 ha) Rantakylän osayleiskaavassa maa- ja metsätalousaluetta ja maatalousvaltaista aluetta (M, MT)
- Hinkula (18:135): Rantakylän osayleiskaavassa maa- ja metsätalousaluetta (M), 19 ha
- Huvikallio (7:30): Rytkyn rantaosayleiskaavassa osa tilasta suojelualueutta (SL)
- Koivulehdon tila (13:38): Sulkavanjärven rantaosayleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY-1). Maa-ainesten otto on kielletty.

Metsäsuunnitelman mukainen tuottotavoite on keskimäärin 60 000 €/vuosi. Hakkuumäärät ovat vaihdelleet 2010-luvulla 1000-6500 m³/vuosi. Toimintakuluja metsätilojen ja muiden maa-alueiden ja niihin liittyvien tiestön, luontopolkujen ym. erityisalueiden hoidosta kertyy 34 000 € vuodessa.

Metsäsuunnitelman ulkopuolelle jää kaupungin omistamia haja-asutusalueen tiloja 73 ha. Tilat ovat melko pieniä, nykyisten tai entisten koulujen tontteja tai niihin liittyviä alueita, venevalkamia, jätevesialtaiden ja entisen kaatopaikan alueita, soranottoaikoja ja vastaavia.

Maan hankintahinta

Kaupungin ostamien maiden hintataso vuosina 1990-2014:

- 1990 Kairikko 14 ha 9 mk/m² (n. 1,5 €/m²)
- 1990 Niittypuisto ja Hovinpelto 5 ha 10 mk/m² (1.7 €/m²)

- 1992 Virranniemi 10 ha 10 mk/m² (1.7 €/m²)
- 1994 Sahan alue 16 ha 10 mk/m² (1.7 €/m²)
- 1995 Hovinlenkki 30 ha 0.70 mk/m² (etuosto) (0.1 €/m²)
- 1998 Hyvölänsaari 15 ha 4 mk/m² (0.7 €/m²)
- 1998 Ikonikappelin alue 0.6 ha 7 mk/m² (1.2 €/m²)
- 2000 Lumolan alue 4 ha 12 mk/m² (2 €/m²)
- 2000 Kuorevirran alue (ma) 0.4 ha 2.3 €/m²
- 2005 Kuorevirran alue / Kuorela 0.7 ha 3.4 €/m²
- 2005 Hyvölänsaari / Yllätys ja Rantala 5.1 ha 1.8 €/m²
- 2007 Hyvölänsaari / Ivalo 1.3 ha 1.8 €/m²
- 2009 Kallio (ma) 1,3 ha 5 €/m²
- 2010 Yhtylä / Pekkala 1.9 ha 1.9 €/m²
- 2010 Yhtylän alue (ma) 1.4 ha 2.2 €/m²
- 2012 Suolakorpi 1.8 ha 2.7 €/m²
- 2012 Asemanseutu (ma) 2.6 ha 1.2 €/m²
- 2013 Kallio 11,5 ha 1.1 €/m²
- 2014 Yhtylä / Niitynlaita 2.1 ha 2 €/m²

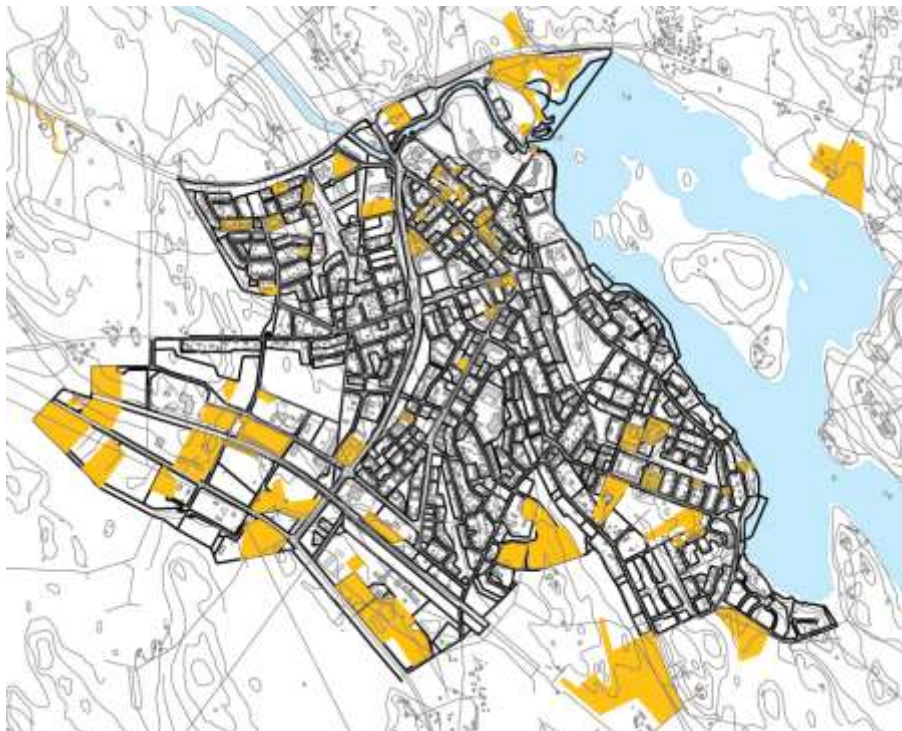
Vuokratut alueet

Kaupunki on vuokrannut maa-alueita yksityisille yhteensä 108 ha (2018). Alueita on vuokrattu asuinrakennuksille, teollisuus- ja liikerakennuksille, peltoviljelyyn, puun välivarastointiin ja muuhun käyttöön (esim. lentokenttä). Vuokrattuja alueita on 93.

Alueita on vuokrattu myös tilapäiseen käyttöön välivarastointialueeksi yritystoimintaan lähinnä teollisuusalueilta 1 vuodeksi kerrallaan. Niissä irtisanomisaika on 3 kk, jolloin alue voidaan tarvittaessa ottaa nopeasti kaavan osoittamaan käyttöön.

Vuokratulot ovat keskimäärin 60 000 €/vuosi.

Kaupunki on vuokrannut käyttöönsä tonttialueita taajamassa Kiuruveden seurakunnalta 2 ha (kaupungintalo, museo, Pirtala).

Kaupungin yksityisille vuokraamat alueet taajamassa ja lähialueilla.

Alueiden käyttöoikeudet

Asemakaavan mukaisia yleisiä alueita (puistot, yleiset pysäköintialueet ja katualueet) on myös muiden kuin kaupungin omistuksessa. Yksityisten omistuksessa on puistoalueita 3.5 ha. Kiuruveden seurakunta omistaa asemakaava-alueella yleisiä alueita 43 ha, mistä puistojen osuus on 24 ha.

Kaupunki ja seurakunta allekirjoittivat v. 2005 yhteistoimintasopimuksen, jolla kaupunki sai korvaukset käyttöoikeuden seurakunnan omistamiin asemakaavan mukaisiin katu-, puisto- ja yleisiin alueisiin ja tarvittaessa muihin yhdyskuntateknisiin alueisiin. Niiden suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta vastaa kaupunki kustannuksellaan. Aluilta poistettavasta myyntipuusta maksaa kaupunki seurakunnalle myyntitulon vähennettynä korjuu- ja siestimiskuluilla. Sopimus ei koske kirkon ympäristöä.

Maanhankintatarpeet

Kaupungin maanhankintakohteet liittyvät tarpeeseen vauhdittaa kaavojen toteuttamista:

- rakentamattomien tonttien hankinta taajaman keskeisiltä alueilta: keskustan täydennysrakentaminen, varautuminen palvelutalojen rakentamiseen ja laadukkaan kerrostaloasumisen mahdollistamiseen keskustassa lähellä palveluja
- kaupungin osaomistamien tonttien puuttuvien tontinosien hankinta kaupungin omistukseen Savikon teollisuusalueella ja asema-alueella: teollisuus- ja liiketonttien saaminen rakentamisen piiriin
- maan hankinta Sermetin teollisuusalueella: asemakaava-alueen sisällä olevan asemakaavoittamattomien alueen kaavoitukseen varautuminen tulevaisuudessa
- rakentamattoman liiketontin ja puistoalueen hankinta Nivan yritysalueella: alueen kehittäminen yritys- ja virkistysalueena
- maan hankinta / maan vaihto linja-autoaseman alueella: liikennejärjestelyjen, tonttialueiden ja hulevesijärjestelyjen toteuttaminen asemakaavan mukaisesti
- maan hankinta Savirannassa: pientalokorttelin ja rantaväylän rakentamisen toteuttaminen Rantakylän osayleiskaavan mukaisesti
- yksityisten omistuksessa olevien puisto- ja viheralueiden sekä katualueiden hankinta: alueiden omistussuhteiden selkeyttäminen.

Maanhankintakohteita

8. TONTTIRESERVI

Taajaman tontit

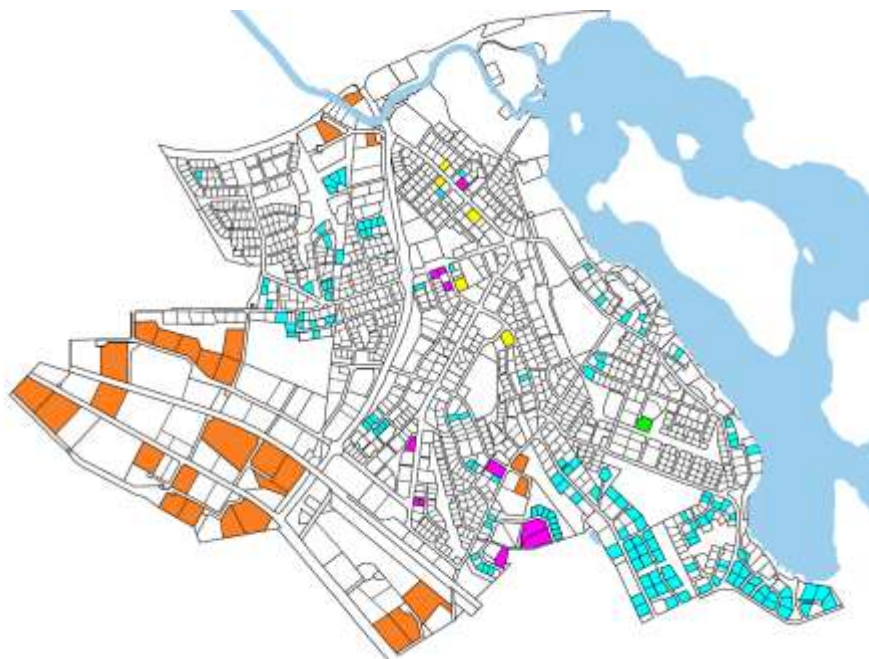
Tonttireserviä on runsaasti. Asemakaava-alueella on 91 rakennuskelpoista, rakentamatonta pientalotonttia. Uusin pientaloalue on Hyvölänsaari, jossa rakentaminen käynnistyi v. 2013. Tarvetta uusien pientaloalueiden kaavoittamiselle tai olevien laajentamiselle ei lähivuosina ole. Tonttien kysyntä taajamassa on pysynyt viime vuosina vähäisenä.

Rakentamattomat pientalotontit

- rakennuskelpoisia pientalotontteja	91
- ei rakennuskelpoisia	13
- kaavamuutos vireillä	12
- käyttötarkoitus muutettava	16
- edellyttää katujen rakentamista	8

Rakentamattomat asemakaava-alueen pientalotontit muodostavat suuren tonttireservin, johon on sitoutunut kaupungin investointeja katujen, puistojen ja kunnallistekniikan rakentamisen muodossa eivätkä ne tuota liittymis- ja käyttömaksuja. Rakentaminen on voinut jäädä toteutumatta heikon maaperän, hankalien pinnanmuotojen tai muun rakentamista vaikeuttavan tekijän vuoksi. Rakentamattomat tontit ovat usein hoitamattomia ja taajamakuvaa rumentavia, ja niitä saatetaan käyttää asemakaavan vastaisessa käyttötarkoituksessa, esimerkiksi varastoalueina. Siistimiskehotukset tuottavat yleensä hitaasti tulosta. Rakentamattomille tonteille määrätty korotettu kiinteistövero ei ole vauhdittanut rakentamista. Kaupungin omistuksessa on 52 rakentamatonta pientalotonttia, joista tonttipörssissä on myytävänä 35.

Rakentamattomia kerrostalo- ja asuinliiketontteja on 6 ja rivitalotontteja 5.

Rakentamattomat asemakaava-alueen pientalo-, rivitalo-, kerrostalo- ja yritystontit.

Yritys- ja teollisuusalueilla on 27 rakentamatonta tonttia. Joiltakin tonteilta puuttuu katuyhteys tai kunnallistekniikka tai tontin omistussuhteet estävät tontin myynnin. Puualan toimijat pyritään ohjaamaan Sahan teollisuusalueelle, metallialan toimijat Sermetin teollisuusalueelle ja monimuotoiset toimijat Savikon teollisuusalueelle. Yritystonteista suurin osa on varattu teollisuus- ja

varastorakennuksille. Sermetin teollisuusalueen tonteille voi rakentaa teollisuus-, varasto-, liike- ja toimistorakennuksia. Kaupungin omistuksessa on 16 rakennuskelpoista yritystonttia.

Tonttipörssissä on myytävänä 35 kaupungin pientalotonttia.

Kaupungin omistamia rakennuskelpoisia yritystontteja on 16.

Haja-asutusalueen tontit

Voimassa olevissa rantaosayleiskaavoissa on osoitettu 326 uutta rantarakennuspaikkaa, jotka ovat yksityisten omistuksessa. Kysyntää rantarakennuspaikoista on, mutta tarjonta on vähäistä.

Rantakylän alueella tuli v. 2013 voimaan osayleiskaava, jossa osoitettiin rakennuspaikkoja kylämäisille alueille Välimaantielle, Savirantaan ja Kotajoentielle yhteensä 19. Näistä 8 on kaupungin omistuksessa. Savirannan tonttien käyttöönotto edellyttää rantaraitin rakentamista. Kaupungilla on tonttipörssissä myytävänä 5 rakennuspaikkaa Välimaantiellä.

Kyläyhdistykset kartoittivat Kotiinpaluu-hankkeen aikana v. 2005 alueiltaan myytäviä rakennuspaikkoja. Niemiskylän, Rapakkojen ja Kalliokylän alueilta kartoitettiin 40 rakennuspaikkaa. Kylien omien tonttipörssien ylläpito on hiipunut eikä kysyntä ole ollut odotusten mukaista.

Tonttimarkkinointi

Kaupungin kotisivuilla on toiminut tonttipörssi vuodesta 2003 lähtien edistämässä tonttien myyntiä ja rakentamista. Myös yksityiset ovat voineet ilmoittaa tonttejaan myytäväksi tonttipörssiin, mutta käytännöstä on luovuttu. Ongelmana on, että yksityisten tonttien tiedot eivät päivitty. Tonttipörssin tontit löytyvät kaupungin kotisivuilta.

Tonttien myyntiä on vuosien mittaan vauhditettu useilla hankkeilla ja kampanjoilla, mm. Kotiinpaluu-hanke (2005), Ylä-Savon kuntien yhteinen Kotiinpäin-tonttipörssi (2007-), Kylä Kelpaa –asumismessut (2007), tonttikampanja ”Kiuruvedellä on vipinää” (2008). Kampanjoissa on markkinoitu Kiuruvettä ja tontteja kaupungin internetsivuilla, lehti-ilmoituksin ja lehtijutuina. Hankkeet ja kampanjat ovat tuoneet esille kuntaa myönteisellä tavalla, mutta niillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta kuntaan muuttoon tai tonttien kysyntään ja myyntiin.

Tonttien ja maapohjan hinnat

Kaupunginvaltuusto on päättänyt v. 2010 eri maankäyttömuotojen maapohjan myyntihinnoista. Vuokrahinta on 5 % kauppahinnasta. Pellon vuokrahinta on 175 €/ha salaojitetuilla ja 125 €/m² avo-
ojitetuilla pelloilla. Myyntihintojen päivitystarve tulisi selvittää.

Tonttien hinnat	
Asemakaava-alueella	€/m ²
- KL, K, AK	6.80
- AR, AP	5.00
- AO	
Hovi	1.50
Kairikko	3.00
Keskusta	4.00
Kukkomäki	3.00
Mäntyniemi	15.00
- AP	
Hyvölänsaari	5.00
Asemakaava-alueen ulkopuolella	
- vyöhyke 0-5 km	1.75
- vyöhyke 5-10 km	1.25
- vyöhyke 10- km	0.75

Tonttien luovutusehdot

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt v. 2008 teollisuus- ja liiketonttien ja alueiden myyntiä ja vuokrausta koskevat käytännöt ja luovutusehdot.

Ennen tontin luovutusta tehdään varaussopimus, jonka voimassa oloaikana tulee hankkia rakennuslupa ja käynnistää rakentaminen. Varaussopimus on voimassa vuoden, minkä jälkeen varaus katkeaa automaattisesti. Jatkoaikaa varaukselle voi hakea perustellusti enintään vuoden kerrallaan. Rakennuslupaa haetaan varaussopimuksella. Varaus ei oikeuta ryhtymään puunkaato-, maansiirtotyö- tai rakentamista ennakoiviin toimenpiteisiin.

Elinkeinojaosto päättää teollisuustonttien luovutukseen liittyvistä elinkeinopoliittisista linjauksista. Neuvottelut teollisuustonteista käydään elinkeinotoimen puolella, joka ohjaa yritysten sijoittumista eri teollisuusalueille.

Tontti myydään, kun varaajalla on tontille myönnetty rakennuslupa ja sen mukaiset rakennustyöt on aloitettu. Puuston hinta arvioidaan erikseen. Ostaja vastaa kaupanvahvistajan palkkiosta ja lohkomiskuluista.

Tontti vuokrataan, kun varaajalla on tontille myönnetty rakennuslupa ja sen mukaiset rakennustyöt on aloitettu. Rakennusvaiheessa kaadettavat puut kuuluvat kunnalle. Vuokra-aika on yleensä 50 vuotta.

Alueita luovutetaan elinkeino- tai yritystoimintaa palvelemaan tilapäiseen käyttöön väliavarastointialueeksi tai viljelyyn vuokraamalla. Vuokra-aika on enintään 1 vuosi, jota voidaan jatkaa vuosi kerrallaan. Irtisanomisaika on 3 kk. Pellonvuokrasopimuksissa vuokra-aika on 5 v ja irtisanomisaika 3 kk.

9. TIESTÖ JA RAUTATIE

Kiuruvedellä on valtion maanteitä 468 km. Niistä kestopäällysteisiä on 50 km, öljysorapäällysteisiä 104 km ja sorateitä 315 km. Valtion teillä on kevyen liikenteen väyliä 16 km (Valtakatu, Pyhäntie, Salalmentie, Iisalmentie ja Pielavedentie).

Tielaitos teetti v. 2009 tarveselvityksen valtatie 27:n liikennejärjestelyistä Nivan risteyksestä Hingunniemeen. Selvityksessä esitetty kiertoliittymä ja Iisalmentien valaistus Hingunniementien liittymään saakka toteutettiin v. 2017. Kevyen liikenteen väylä välillä Rantakylä-Hingunniemi on vielä toteuttamatta.

Tiestöä yhteensä **1 600 km**

Valtion tiet

Yleisiä teitä (maantiet) 468 km
 - kestopäällyste 50 km
 - öljysorapäällyste 104 km
 - sorapäällyste 315 km
 Kevyen liikenteen väyliä 16 km

Kadut

- katuja 35 km
 - kevyen liikenteen väyliä 20 km

Yksityistiet

- yksityisteitä (tiekunta) 827 km
 - tiekuntia 381

Muut tiet

- viljelysteitä, mökkiteitä n. 300 km
 (ei tiekuntaa)

(Kiuruveden kaupunki 2013, Liikennevirasto 2015)

Yksityistiet 2016

Maaseudun tiestön kunnolla on maataloudelle, etenkin maidon ja puutavaran kuljetukselle sekä haja-alueella asuville suuri merkitys. Maatilarakenteen muutos näkyy myös yksityistieverkolla: yhä raskaampi koneistus vaatii tieverkon kantavuudelta enemmän kuin ennen. Raskas liikenne teillä lisääntyy ja on ympärivuotista. Yksityisen tieverkoston kunnossapito on jäänyt tiekuntien aktiivisuuden ja kaupungin avustusten varaan. Tiestön rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksia nostavat routiva maaperä ja kaukaa tuotava kiviaines.

Kaupunki avustaa vuosittain kunnossapidossa teitä, joissa on asuttua pituutta yli 800 m. Vuonna 2017 avustus oli 59 % läpiajoteillä ja muilla 53 % hyväksytyistä kustannuksista. Avustuskelpoista tietä on 384 km avustuskelpoisia tiekuntia 143. Yksityisteiden peruseräparannuskohteissa kaupunki on laatinut tiekuntien pyynnöstä suunnitelmia. Vuonna 2017 valtion avustus hankkeisiin oli 50 % ja kaupungin avustus 30 %. Tiekuunnat ovat olleet aktiivisia ja Kiuruvesi on ollut kärkikuntia avustusten saajana.

Asemakaava-alueella on kaupungin ylläpitämiä katuja 37 km ja kevyen liikenteen väyliä 21 km. Kadut ja kevyen liikenteen väylät ovat kaupungin omaisuutta, jonka pääoma-arvo on kymmeniä miljoonia euroja. Rakennettua katuverkkoa kunnostetaan jatkuvasti, mutta eteneminen on määrärahojen niukkuuden vuoksi ollut hidasta. Pääpaino on ollut kokoojakaduissa ja kevyen liikenteen turvallisuutta parantavissa kohteissa. 2000-luvulla on kokoojakaduista voitu peruskunnostaa vain Kirkkoharjuntie, Ratakatu ja Kirkkokatu sekä kevyen liikenteen turvallisuuden kannalta tärkeitä Harrinpolku ja Museokatu.

Katujen kestopäällystysaste

	asfaltti	sora
- kaikki kadut	44 %	56 %
- tonttikadut	25 %	75 %
- paikalliset kokoojakadut	50 %	50 %
- alueelliset kokoojakadut	100 %	
- pääkadut	100 %	

Katujen kestopäällystysaste on 44 %, kun sen pitäisi olla yli 70 % ja kokoojateiden osalta 100 %. Nykyisellä päällystystahdilla tavoiteprosenttiin pääsemiseen kuluu 13 vuotta. Katuhankkeiden tulo-rahoitus ei toimi, kun tontit eivät mene kaupaksi. Rahoituksen tasoon ovat vaikuttaneet myös muiden palvelukeskusten hankkeet.

Katuverkon kiireellisimpiä kunnostuskohteita:

I Kokoojakadut:

Perusparannus sekä jalankulku- ja pyörätieyhteys

Erätie

- Ahonpääntien itäosa

- Niemistenkatu välillä Hovintie-Turvetie

II Liikenneturvallisuuskohteet:

Niemistenkadun kautta tapahtuvan läpiajoliikenteen rajoittaminen

III Kevyen liikenteen turvallisuutta parantava tievalaistus:

- Kukkomäentie-Yhtyläntie

- Niemistenkatu-Teollisuustie-Turvetie

- Kalliokyläntie (valtion tie)

- Pielavedentie (erillinen jalankulku-polkupyörätie / valtion tie)

- Pyhännäntie (erillinen jk-pp-tie / valtion tie)

- Salahmintie (erillinen jk-pp-tie / valtion tie)

Liittymän parantamistarve

Kevyen liikenteen alikulkukäytävä (valtio)

Kevyen liikenteen yhteys (Hingunniemi-taajama)

Iisalmi-Ylivieska-rautatietä on Kiuruveden alueella 30 km. Rata palvelee sekä tavara- että henkilöliikennettä. Tavaraliikenne on pääosin kaivosteollisuuden tavara- ja rikastekuljetuksia, kemianteollisuuden ja kemiallisen metsäteollisuuden tuotteita ja raakapuuta. Rata palvelee Pyhäsalmen ja Talvivaaran kaivoksia.

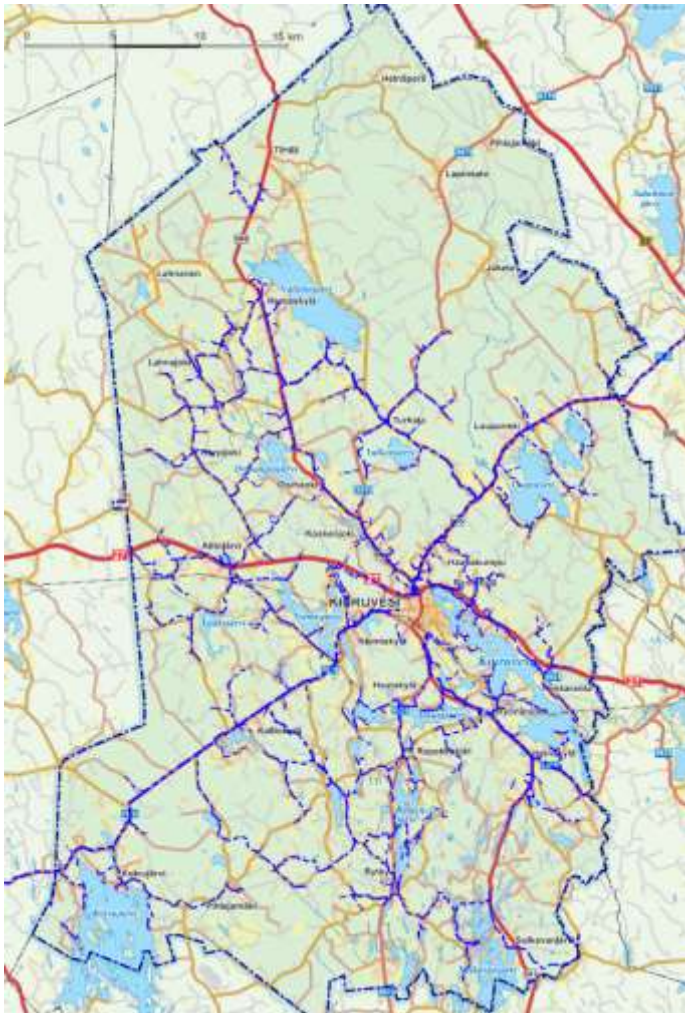
Radan perusparannusta ja sähköistämistä suunniteltiin vuosina 2012-14 tavoitteena mahdollistaa tavaraliikenteen kasvua. Kiuruveden osalta hankkeeseen sisältyivät mm. Kiuruveden liikennepaikan parantaminen ja Vehkatie alikulun sekä Lapinsalmen kohtauspaikan rakentaminen. Hanke ei ole toistaiseksi toteutunut.

Tulevina vuosina joudutaan kiinnittämään huomiota myös radan turvallisuuden parantamiseen ja vartioimattomien tasoylikäytävien vähentämiseen, joita Kiuruveden alueella on 31. Vaarallisin on Vehkatie tasoylikäytävä, jossa on tapahtunut 3 kuolemaan johtanutta onnettomuutta 20 vuoden aikana. Ylikäytävä suljettiin ajoneuvoliikenteeltä v. 2009. Alikulkukäytävän rakentaminen toteutuu vasta Iisalmi-Ylivieska-ratahankkeen yhteydessä. Muita vaarallisia ylikäytäviä ovat Pohjan ja Hallaperän ylikäytävät.

Liikennevirasto keskittää raakapuun lastaustoimintaa rataverkolla 14 terminaaliin ja 32 kuormauspaikkaan. Kiuruvedellä on kehitetty yhtenä suurista raakapuuterminaleista mm. uusimalla ratarakenteita v. 2016. Ennustettu kuljetusmäärä v. 2018 on 482 000 tonnia/vuosi.

10. KUNNALLISTEKNIikka, JÄTEHUOLTO JA TIETOLIIKENNEVERKOT

Vesihuolto

Vesilaitos

Kulutuspaikkoja	2830
- taajamassa	1130
- haja-asutusalueella	1700
Jakeluvesijohtoa	517 km
- tukkuvesiyhtiön	67 km
- syöttöjohtoa	

Haja-alueen vesijohtoverkosto

Vedenjakeluun liittyneitä on 96 % asukasmäärästä. Kaupungin vesilaitoksella on kulutuspaikkoja yhteensä 2830. Määrä sisältää sekä asuin- että lomarakennukset. Jakeluvesijohtoja on yhteensä noin 517 km, josta noin 67 km on tukkuvesiyhtiön syöttöjohtoja. Lisäksi erillisiä vesijohtoverkostoja ylläpitävät Tihilän, Lapinsalon ja Sulkavan seudun vesiosuuskunnat, Lahnasen vesiyhtymä sekä kymmenkunta muutaman talouden pientä vesiyhtymää.

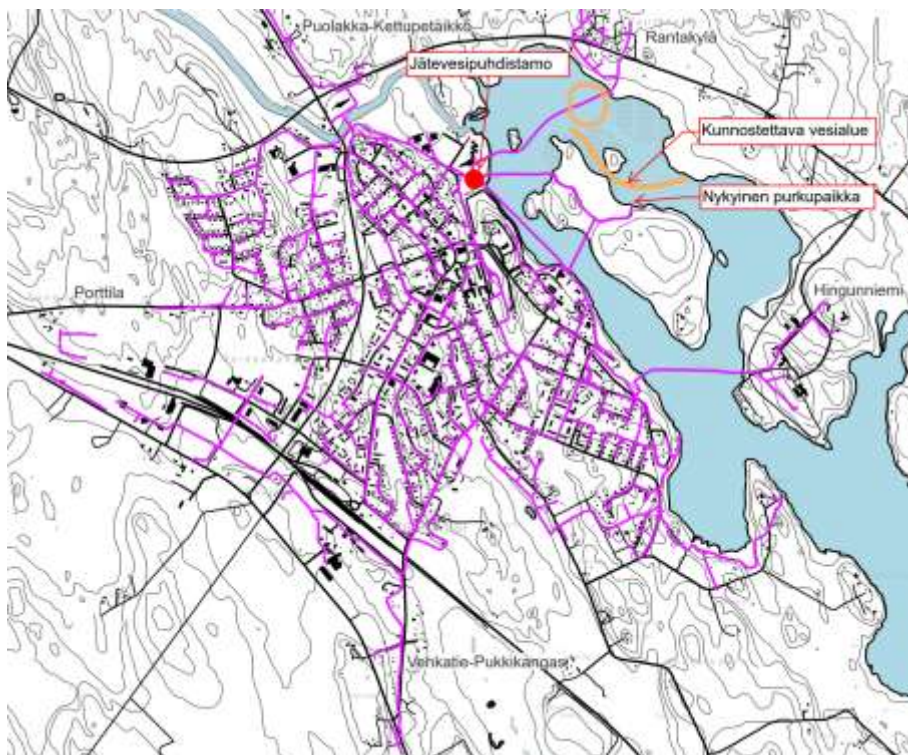
Viemärlaitos

Kaupungin viemärlaitoksella on viemäriverkkoa 73 km ja 1112 kulutuspaikkaa. Asemakaava-alueen lisäksi verkostoa on rakennettu Rantakylään, osittain Vehkatien – Pukkikankaan alueelle, Puolakan – Kettupetäikön alueelle sekä Porttilan alueelle.

Jätevesipuhdistamon ympäristöluvan tarkistamispäätös on saatu 20.8.2014. Lupapäätöksen mukainen puhdistamon 1. vaiheen saneeraus (sako- ja umpikaivolietteen vastaanoton ja lietteenkäsittelyn uudistaminen) valmistui v. 2015 ja 2. vaihe (jäteveden käsittelyn uudistaminen, rakennustekniset työt ja mahdollinen purkupaikan siirto / purkupuikun jatkaminen) tulee tehdä 31.12.2021 mennessä. Ammoniumtypen poistotehon tulee olla vähintään 80 % 1.1.2022 alkaen. Saneerauksen 2. vaiheessa, vuosina 2020–2021, rakennetaan toinen jälkiselkeytysallas, uusitaan puurakenteinen prosessirakennus sekä tehdään koneiston ja sähkö-, automaatio- ja instrumentointijärjestelmän saneeraus. Samaan aikaan toteutetaan purkupaikan siirto, mikäli ympäristöluvan muutos sitä edellyttää. 2. vaiheen kokonaisinvestointi on noin 3,0 M€.

Lupaehdon 9 mukaan ympäristöluvan muuttamista ja vesilain mukaista lupaa koskeva hakemus purkupaikan siirtämiseksi on pantava vireille viimeistään 31.12.2016. Tähän ja purkupaikkaselvityksen tekemiseen on saatu jatkoaikaa 31.12.2017 saakka (päätös nro 29/2016/1, ISAVI/966/2016). Täydennetty purkupaikkaselvitys valmistui 27.3.2017 ja jatkotyöksi valittiin vaihtoehto 0+, jonka mukaan nykyistä purkupaikkaa ei muutettaisi, mutta sen sijaan virtaamaoloja parannettaisiin. Hakemuksen edellyttämät biologiset selvitykset ja varsinainen kunnostussuunnitelma laadittiin v. 2017 ja jätettiin ympäristölupahakemus.

Puhdistamon yleissuunnitelma päivitetään v. 2018, ja toteutussuunnittelu ajoittuu vuodelle 2019.

Taajaman ja sen lähialueiden viemäriverkosto

Vuotovesiä on järjestelmällisesti vähennetty vuotovesiselvitysten mukaisesti jo yli 20 vuoden ajan. Silti vuotovesien osuus on 40-50 % kokonaisvirtaamasta. Aiemmin laaditun selvityksen (v. 2005)

aikataulusta ollaan muutama vuosi jäljessä. Samaan aikaan verkoston saneerausvelka on kasvanut. Vuoto- ja hulevedet haittaavat puhdistamon prosessitoimintaa pienentäen puhdistustulosta eikä niiden pumppaaminen jäteveden mukana ole kustannussyistä järkevää. Vuoto- ja hulevesien määrän tulisi olla mahdollisimman pieni; niiden osuus kokonaisvirtaamasta saisi olla enintään noin 30 %. Tämä raja ja sen johdosta tehtävät toimenpiteet ovat ympäristöluvan lupaehtona nro 8. Uusi vuotovesisuunnitelma ja siitä johdettu toimenpideohjelma aikatauluineen valmistui 25.1.2016 ja se toimeenpannaan vuosina 2016–2020 (Kvalt 29.3.2016 § 7). Vesihuoltolaitos varautuu taloussuunnitelmassa 2016–2020 noin 300.000 € investointiin vuosittain. Tuona aikana pidättäytyään mahdollisuuksien mukaan laitoksen muista investoinneista ja varaudutaan puhdistamon isoon toiseen vaiheeseen saneeraukseen.

Hulevesien hallinta

Laki tulvariskien hallinnasta (2010) velvoittaa kunnat suunnittelemaan hulevesitulvariskien hallintaa. Taajama-alueella on esiintynyt hulevesitulvia, mutta niistä ei ole aiheutunut merkittäviä vahinkoja. Tulvat ovat liittyneet yleensä ukkosmyrskyihin sekä kaivojen ja sadevesilinjojen jäätymiseen. Hulevesien hallintaa varten laadittiin v. 2013 yleispiirteinen hulevesien hallintasuunnitelma, jossa selvitettiin hulevesien kulku syntypaikoilta purkupisteisiin, nykyiset hulevesien hallintamenetelmät ja ongelmakohdat sekä esitetään ratkaisu hulevesien hallinnasta ja ehkäisystä sekä kohteet, jotka vaativat yksityiskohtaista suunnittelua. Kunnilta edellytetään v. 2011 tehdyn hulevesitulvariskien alustavan arvioinnin ja merkittävien tulvariskialueiden nimeämisen tarkistamista v. 2018 aikana.

Jätevesien käsittely haja-asutusalueilla

Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla tuli voimaan 3.4.2017 ja samalla päivitettiin ympäristönsuojelulain lukua jätevesien käsittely ja johtaminen viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla.

Ympäristönsuojelulaissa on määrätty jätevesille puhdistusvaatimukset, joita on tarkennettu Kiuruveden kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä. Laki edellyttää, että talousjätevesistä aiheutuvaa kuormitusta vähennetään orgaanisen aineen osalta vähintään 80 %, kokonaisfosforin osalta vähintään 70 % sekä kokonaistypen osalta vähintään 30 % verrattuna käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen. Kiuruveden kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä on tiukempia vaatimuksia pohjavesialueiden ja ranta-alueiden jätevesien puhdistustasolle.

Jätevesien käsittelyn osalta kunta on jaettu kolmeen vyöhykkeeseen: pohjavesialueet, 100 m säteellä ranta-alueista olevat kiinteistöt ja muut alueet. Jätevesijärjestelmät on saatettava vastaamaan määräyksien mukaisia vaatimuksia pohjavesialueiden ja ranta-alueiden osalta 31.10.2019 mennessä. Muilla alueilla jätevesijärjestelmä tulee kunnostaa seuraavan suuren remontin yhteydessä (mm. vesikäymälän rakentaminen, talousvesijärjestelmän uusiminen ja korjaus- ja muutostyö joka rinnastuu rakennuksen rakentamiseen). Uudisrakentamisessa jätevesijärjestelmän täytyy välittömästi vastata vaatimuksia.

Jätevesijärjestelmän uusimisesta voidaan myöntää poikkeus 5 vuoden määräajaksi kerrallaan perustason puhdistusvaatimuksista, jos olemassa olevasta jätevesijärjestelmästä aiheutuva kuormitus on vähäinen ja käsittelyjärjestelmän uusiminen on korkeiden kustannusten tai teknisen vaativuuden vuoksi kohtuutonta kiinteistön haltijalle.

Puhdistustasoa koskevan vaatimuksen noudattamisesta vapautuvat kiinteistönomistajat, jotka asuvat kiinteistöllä vakituisesti ja ovat täyttäneet 68 vuotta ennen 9.3.2011. Kesän 2014 tietojen mukaan Kiuruvedellä automaattisen vapautuksen sai noin 140 kiinteistöä, jolloin näille kiinteistönomistajille lähetettiin kirjeet.

Asetus ei koske niitä kiinteistöjä, jotka on liitettävä vesihuoltolain mukaiseen viemäriin. Muut kuin vesikäymälän jätevedet voidaan johtaa puhdistamatta maahan, jos niiden määrä on vähäinen eikä niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Kiuruveden pohjavesialueille lähetettiin syksyllä 2013 kirjeet tiukemmista vaatimuksista seitsemään kiinteistöön.

Yleisötillaisuuksia Kiuruvedellä on pidetty vuosina 2014, 2015 ja 2017. Vuonna 2014 tilaisuuteen osallistui 77 henkilöä ja vuonna 2015 tavoitettiin 33 henkilöä. Lisäksi asiasta tiedotettiin Vilja-messuilla v. 2015.

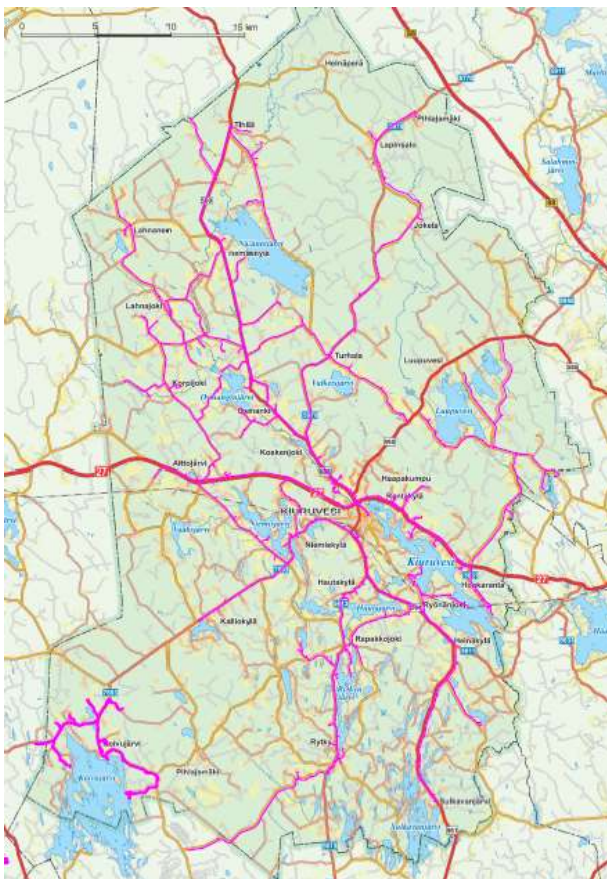
Jätehuolto

Kiuruvesi on liittynyt Ylä-Savon Jätehuolto Oy:öön, joka hoitaa osakaskuntiensa alueella kuntien jätelain mukaiset jätehuollon järjestämistehtävät, ylläpitää kuntien yhteisiä jätteiden vastaanottoaikoja sekä huolehtii vaarallisten jätteiden ja hyötyjätepalvelusta.

Kiuruveden alueella toimii kaksi pakkausten tuottajien järjestämää Rinki-ekopistettä, joissa kerätään lasi-, kartonki-, metalli- ja muovipakkauksia sekä paperia ja vaatteita. Kiuruveden jäteasemalla otetaan kaupungin ja Jätehuolto Oy:n yhteistyönä vastaan kotitalouksien vaarallisia jätteitä ja sähkölaitteita. Ylä-Savon Jätehuolto ylläpitää kylillä 6 ekopistettä.

Ylä-Savon jätehuoltomääräykset tulivat voimaan v. 2016. Niiden tavoitteena on vähentää muodostuvan jätteen määrää, lisätä jätteen hyötykäyttöä ja varmistaa jätteen turvallinen käsittely. Kiinteistöt on veloitettu liittymään järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Määräyksiä annetaan mm. jätteiden käsittelystä kiinteistöllä, jätteiden hyötykäytöstä ja jätteiden keräilyvälineistä ja niiden sijoittamisesta.

Tietoliikenneverkot

Valokuituverkko

Pohjois-Savon haja-asutusalueiden valokuituverkon rakentamista on toteuttanut Pohjois-Savon kuntien omistama Savon Kuituverkko Oy. Runkoverkon rakentaminen käynnistyi Kiuruvedellä kesällä 2013. Kiuruvedelle on rakennettu valokuiturunkoverkkoa yhteensä noin 330 km ja tilaajavalokuituverkkoa noin 60 km. Verkko on valmistunut haja-asutusalueelle kaupungin myötävaikutuksella ja tukemana. Koivujärven suunnalla on PyhäNet Oy:n kuituverkkoa noin 20 km.

Laajakaistaverkko turvaa haja-asutusalueella toimiville yrityksille ja maataloille toimivat ja riittävän nopeat nettiyhteydet, mahdollistaa etätöiden kotona, tarjoaa monipuoliset tv-palvelut sekä mahdollisuuden kehittää palveluja netin kautta.

Taajamassa oleva kupariverkko on siirtokapasiteetiltaan riittämätön ja tullut elinkaarensa päähän. Lähivuosina keskusta-alue tulisi saada mahdollisimman nopeasti uuden valokuituverkon piiriin.